

φέσι

φέσι, το, ουσ. [<τουρκ. fes από το όνομα της πόλης Fez, πρωτεύουσας του Μαρόκου]. **1.** μάλλινο κάλυμμα του κεφαλιού, συνήθως κόκκινο, με ή χωρίς μαύρη φούντα, ιδιαίτερα διαδεδομένο στους μουσουλμανικούς λαούς: «το φέσι, παρόλο που είναι ανατολίτικος σκούφος, αποτελεί και αναπόσπαστο κομμάτι της ευζωνικής στολής». **2.** ανεξόφλητο χρέος: «ό,τι αγοράσει αυτός ο τύπος, να απαιτήσεις να στο πληρώσει τοις μετρητοίς, γιατί έχει γεμίσει την αγορά με φέσια». **3.** κακό δημόσιο θέαμα, ιδίως καλλιτεχνικό, ή κακό ανάγνωσμα: «μην πας να δεις αυτό το έργο, γιατί είναι φέσι || άφησα στη μέση το βιβλίο που διάβαζα, γιατί ήταν φέσι». (Ακολουθούν 15 φρ.)·

- αφήνω φέσι, δεν πληρώνω το λογαριασμό μου, ιδίως σε κέντρο διασκέδασης: «δεν πάω σ' αυτό το κέντρο, γιατί την προηγούμενη φορά τους άφησα φέσι κι έφυγα»·

- βάζω το φέσι μου στραβά ή βάζω στραβά το φέσι μου, βλ. συνηθέστ. βάζω το καπέλο μου στραβά, λ. καπέλο·

- βάζω φέσι, δανείζομαι χρήματα χωρίς να τα επιστρέψω, δημιουργώ συστηματικά χρέη με σκοπό να μην τα εξοφλήσω, είμαι συστηματικός φεσατζής: «πρόσεχε αυτόν τον τύπο, γιατί έχει βάλει φέσι σ' όλη την αγορά»·

- γίνομαι φέσι, μεθώ υπερβολικά από ποτό ή ναρκωτικό, δεν ξέρω τι μου γίνεται από το μεθύσι: «κάθε φορά που καθόμαστε με την παρέα να πούμε, γινόμαστε φέσι». (Λαϊκό τραγούδι: ντράγκα ντρουμ, να βρούμε θέση λίγο απάνω σου να γείρω, γιατί έχω γίνει φέσι). Συνών. γίνομαι αλιάδα / γίνομαι αλοιφή (α) / γίνομαι γκάντα / γίνομαι γκολ / γίνομαι γκον / γίνομαι ένα με τη γη / γίνομαι ένα με το χώμα / γίνομαι κουδούνι / γίνομαι κουνουπίδι / γίνομαι λάσπη / γίνομαι λέσι (α) / γίνομαι λιάδα / γίνομαι λιώμα (α) / γίνομαι ντέφι / γίνομαι ντίρλα / γίνομαι παϊτόνι (α) / γίνομαι πατάτα / γίνομαι πίτα / γίνομαι πίτας / γίνομαι σκατά (α) / δίνω σκνίπα / γίνομαι σκνίπας / γίνομαι σούπα / γίνομαι σούρα / γίνομαι σπανακόπιτα (α) / γίνομαι σταφίδα / γίνομαι στουπί / γίνομαι τάβλα / γίνομαι τάπα / γίνομαι τέζα / γίνομαι τούνγκα / γίνομαι τούρνα / γίνομαι τύφλα / γίνομαι τύφλας / γίνομαι φέτα / γίνομαι χάλια (α) / γίνομαι χότζας (α) / γίνομαι χύμα·

- είμαι φέσι, είμαι υπερβολικά μεθυσμένος από ποτό ή ναρκωτικό, δεν ξέρω τι μου γίνεται από το μεθύσι: «δεν αντέχω το ποτό και με δυο ποτηράκια είμαι φέσι». Συνών. είμαι αλιάδα / είμαι αλοιφή / είμαι γκάντα / είμαι γκολ / είμαι γκον / είμαι ένα με τη γη / είμαι ένα με το χώμα / είμαι κουδούνι (α) / είμαι λάσπη / είμαι λέσι (α) / είμαι λιάδα / είμαι λιώμα (α) / είμαι ντέφι / είμαι ντίρλα / είμαι παϊτόνι (α) / είμαι πατάτα / είμαι πίτα / είμαι πίτας / είμαι σκατά (α) / είμαι σούρα / είμαι σούρας / είμαι σπανακόπιτα / είμαι σταφίδα / είμαι στουπί / είμαι τάβλα / είμαι τάπα / είμαι τέζα (α) / είμαι τούνγκα / είμαι τούρνα / είμαι τύφλα / είμαι τύφλας / είμαι φέτα / είμαι χάλια (α) / είμαι χύμα·

- έφαγα φέσι, παρακολούθησα κάποιο δημόσιο θέαμα, ιδίως καλλιτεχνικό, ή διάβασα κάποιο κακό ανάγνωσμα: «πήγα στην τάδε συναυλία κι έφαγα φέσι || είδα την τάδε ταινία κι έφαγα φέσι || αγόρασα το τάδε βιβλίο κι έφαγα φέσι»· βλ. και φρ. τρώω φέσι·

- μου βγήκε φέσι, δηλώνει αποτυχημένη εκλογή, αποτυχημένη αγορά: «αγόρασα το τάδε αυτοκίνητο που όλοι μου το διαφήμιζαν, αλλά μου βγήκε φέσι»·

- ρίχνω φέσι, βλ. συνηθέστ. βάζω φέσι·

- στο λάθος δεν μπαίνει φέσι, λέγεται για κάποιον που ενεργεί λανθασμένα και υφίσταται άμεσα τις συνέπειες του λάθους του: «έκανε δουλειά που δεν ήξερε και χρεοκόπησε. -Στο λάθος δεν μπαίνει φέσι». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το α· βλ. και φρ. η μαγκιά πληρώνεται, λ. μαγκιά·

- τον κάνω φέσι, τον μεθώ υπερβολικά με ποτό ή ναρκωτικό, τον κάνω να μην ξέρει τι του γίνεται από το μεθύσι: «ήθελε να παραβγεί μαζί μου στο ποτό και μέσα σε λίγη ώρα τον έκανα φέσι». Συνών. τον κάνω αλιάδα / τον κάνω αλοιφή (α) / τον κάνω γκάντα (α) / τον κάνω γκολ / τον κάνω γκον / τον κάνω ένα με τη γη / τον κάνω ένα με το χώμα / τον κάνω κουδούνι (α) / τον κάνω κουνουπίδι / τον κάνω λάσπη / τον κάνω λέσι (α) / τον κάνω λιάδα / τον κάνω λιώμα (α) / τον κάνω ντέφι / τον κάνω ντίρλα / τον κάνω παϊτόνι (α) / τον κάνω πατάτα / τον κάνω πίτα / τον κάνω σκατά (α) / τον κάνω σπανακόπιτα (α) / τον κάνω σταφίδα / τον κάνω στουπί / τον κάνω

τάβλα / τον κάνω τάπα / τον κάνω τέζα / τον κάνω τούνγκα / τον κάνω τούρνα / τον κάνω τύφλα / τον κάνω φέτα / τον κάνω χάλια / τον κάνω χότζα (α) / τον κάνω χύμα·

- του 'βαλα φέσι, δεν του πλήρωσα το λογαριασμό που όφειλα να του πληρώσω ή δεν του επέστρεψα τα χρήματα που του δανείστηκα: «πολύ το φχαριστήθηκα που του 'βαλα φέσι αυτού του τσιγκούναρου!». Συνών. του 'βαλα καπέλο·

- του 'ριξα φέσι, βλ. συνηθέστ. του 'βαλα φέσι·

- του φόρεσα φέσι, βλ. φρ. του 'βαλα φέσι·

- τρώω φέσι, δε μου πληρώνει κάποιος το λογαριασμό ή δε μου επιστρέφει τα χρήματα που του δάνεισα: «δε δανείζω ξανά σε κανέναν, γιατί έχω βαρεθεί κάθε τόσο να τρώω φέσι»· βλ. και φρ. έφαγα φέσι·

- φέσι μέχρι τ' αφτιά ή φέσι ως τ' αφτιά, πολύ μεγάλο χρηματικό ποσό, πολύ μεγάλο χρέος που αφήνει κανείς ανεξόφλητο, απλήρωτο σε κάποιον: «ψάχνω να βρω έναν τύπο που μ' έχει βάλει ένα φέσι μέχρι τ' αφτιά»·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας